

MARKETING

ILMIY, AMALIY VA OMMABOP JURNAL

B MARKETING E INNOVATSIYA D I BIZNES S RAQAMLI MARKETING V D ELEKTRON TIJORAT

№2-SON

2025-YIL, FEVRAL

9710 xalqaro daraja

№240874

ISSN: 3060-4621

OPEN ACCESS

JURNALNING MAQSADI

Tadbirkorlik-biznes faoliyatini tashkil etishning marketing asoslarini, yo'nalishlari, echimlari, vositalarini yaratish va rivojlantirish

ALOQA UCHUN MA'LUMOTLAR

TEL: (97) 783-84-64

VEB-SAYT

www.marketingjournal.uz

ELEKTRON POCHTA:

info@marketingjournal.uz

TELEGRAM BOT:

[@marketingjournalbot](https://t.me/tidiumarketingjournal)

TELEGRAM KANAL:

<https://t.me/tidiumarketingjournal>

MUASSIS

“Tadbirkor va ishbilarmon” MCHJ

JURNALNING ILMIYLIGI

Marketing jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining **2024-yil 04-oktabrdagi 332/5 sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan

INDEKSATSIYA

BOSH MUHARRIR

Xakimov Ziyodulla Axmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Yusupov Muxamadamin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor;

TAHRIR HAY'ATI:

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori;

Ergashxodjayeva Shaxnoza Djasurovna, i.f.d., prof., TDIU Marketing kafedrasini mudiri;

Soliyev Axmadjon Soliyevich, i.f.d., NaMTI Marketing kafedrasini professori;

Ikramov Murad Akramovich, i.f.d., TDIU Marketing kafedrasini professori;

Tursunov Boburjon Ortqimrziyevich, i.f.d., prof., TDIU Iqtisodiy xavfsizlik kafedrasini mudiri, Xalqaro statistika instituti kengashi doimiy a'zosi;

Zarova Elena Viktorovna, i.f.d., G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti professori, Xalqaro statistika instituti kengashi doimiy a'zosi

Akramov Tohir Abdirahmonovich, i.f.d., TDIU Marketing kafedrasini professori;

Ostonaqulova Gulsaraxon Muhammadyoqub qizi, i.f.d., TDIU Marketing kafedrasini professori;

Samadov Asqarjon Mishomovich, i.f.n., TDIU Marketing kafedrasini professori;

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxo'ja qizi, i.f.n., dots., TDIU Kengash kotibi;

Sobirov Azizbek Avazbekovich, PhD., TDIU Marketing kafedrasini dotsenti;

Sadikov Shoxrux Shuxratovich, PhD, dots., TIU Departament boshlig'i;

Musyeva Shoirazimovna, i.f.n., SamSI Marketing kafedrasini professori;

Kaxramonov Xurshidjon Shuxrat o'g'li, PhD., TDIU Marketing kafedrasini dotsenti;

Djurabayev Otabek Djurabayevich, i.f.d., TDIU Innovatsion menejment kafedrasini dotsenti;

Karimova Shirin Zoxid qizi, PhD, TDIU Axborot texnologiyalari kafedrasini katta o'qituvchisi;

Usmonov Bunyod Aktam o'g'li, PhD, TDIU Moliyaviy tahlil kafedrasini v.b.dotsenti;

Dehqonov Burxon Rustamovich, PhD., TDIU Ilmiy tadqiqot faoliyatini tashkil etish bo'limi bosh mutaxassisi;

Turobova Hulkar Rustamovna, PhD., BuxDU, Yashil iqtisodiyot va agrobiznes kafedrasini dotsenti;

Mullabayev Baxtiyarjon Bulturbaevich, DSc., Namangan muhandislik-qurilish instituti dotsenti;

Fayzullayev Javlonbek Sultonovich, DSc., TDIU, Yashil iqtisodiyot kafedrasini dotsenti;

Aliyev Yashnarjon Egamberdiyevich, DSc., TDIU, “Iqtisodiy va moliyaviy xavfsizlik” kafedrasini professori

Bobojonov Azizjon Babaxanovich, DSc, TDIU, “Raqamli iqtisodiyot” kafedrasini dotsenti

Allayarov Shamsiddin Amanullayevich, DSc, prof., TDIU, “Savdo ishi” kafedrasini mudiri

Jumaev Olimjon Sadulloevich, DSc, Raqobat siyosati va iste'molchilar huquqlari tadqiqotlari markazi direktori

Eshov Mansur Po'latovich, i.f.d., prof., Alfraganus universiteti “Menejment va marketing” kafedrasini mudiri

Elektron nashr 609 sahifa. E'lon qilishga 2025-yil 28-fevralda ruxsat etildi

HAMKORLARIMIZ:

1. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
2. “O'zto'qimachilik sanoat” uyushmasi

MUNDARIJA

AHOLI O'RTASIDA MOLIYAVIY SAVODXONLIKNI OSHIRISHNING AHAMIYATI	7
Nazarova Ra'no Rustamovna	
INTEGRATING UZBEKISTAN STATE BUDGET STRATEGIES WITH FINANCIAL LITERACY FOR ECONOMIC PROSPERITY	17
Nazarova Rano Rustamovna, Jamolov Bejan Xurshidovich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL LOGISTIKANI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	26
Karrieva Yakutjan Karimovna	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SOHASINI HUDUDIY STATISTIK GURUHLASH	33
Akbarova Barno Shuxratovna	
KORXONALARDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONI: RAQAMLI MARKETING VOSITALARINI INTEGRATSIYA QILISH VA SAMARADORLIKNI BAHOLASH USULLARI ..	40
Amonov Mirzohid Tuymuratovich	
JIZZAX VILOYATI FERMER XO'JALIKLARI FAOLIYATINING STATISTIK TADQIQI	47
Ayubjonov Abbas Xosilovich, Ratayev Faxriddin Irismatovich	
UY-JOY KOMMUNAL XO'JALIGINI YASHIL IQTISODIYOT KONSEPSIYALARI ASOSIDA TASHKIL ETISHNING ILMIY-NAZARIY JIHATLARI.....	58
Berdiyeva Dilfuza Axatovna, Najmiddinov Sherzod Qiyomiddin o'g'li	
KAMBAG'ALLIK DARAJASINI QISQARTIRISHGA YO'NALTIRILGAN OILAVIY TADBIRKORLIKDA INSON IMKONIYATLARIGA YONDASHUVI	65
Ernazarova Nilufar Nozimjonovna	
IQTISODIYOTNING RIVOJLANISHIDA SANOAT KORXONALARINING O'RNI VA IQTISODIY FAOLIYATINING STATISTIK TAHLILI	75
Jalolov Ilhomjon Isomiddinovich	
NEYROMARKETINGNING ZAMONAVIY REKLAMA STRATEGIYALARIGA TA'SIRI	86
Kutbitdinova Moxigul Inoyatovna, Matrizayeva Dilaram Yusubayevna	
O'ZBEKISTONDA OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA QISHLOQ HO'JALIK MAHSULOTALARI ISHLAB CHIQRISHNING AHAMIYATI	97
Masharipova Fazilat Axmedovna	
THE IMPORTANCE OF BENCHMARKING IN INCREASING THE COMPETITIVENESS OF MANUFACTURING ENTERPRISES.....	106
Musayeva Shoirazimovna	
KORXONALARNING FAOLIYATIDA DAROMAD VA XARAJAT HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	111
Muxibova Guli Yarkinovna, Turabekova Ominaxon Ulug'bek qizi	
TRANSPORT TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING O'ZIGA XOS JIHATLARI	119
Sapayev Axmed Durdibaevich	
"UNIVERSITET 4.0" MODEL: RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA UNIVERSITETLARNING RAQAMLI MARKETING YONDASHUVI	127
Xidoyatov Murod Batirovich	
TURIZM INDUSTRIYASINI RIVOJLANTIRISH YONDASHUVLARI.....	139
Yusupova Mexribon Uktamovna	
MINTAQADA TRANSPORT TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TADQIQI.....	148
Sapayev Axmed Durdibaevich	
O'ZBEKISTONDA YUK VA YO'LOVCHI TASHISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	154
Anvarova Dilfuza Abdusattor qizi	

BANK XIZMATLARINING TRANSFORMATSIYASI VA MOLIYAVIY TEKNOLOGIYALARINING ROLI.....	162
Azimova Nasiba Shuxratovna	
KORXONALAR FAOLIYATIDA MEHNAT INTIZOMINING IQTISODIY SAMARADORLIKKA TA’SIRI.....	170
Azizova Sayyora Xamidullayevna	
HUDUDLARNING IJTIMOIIY-IQTISODIY RIVOJLANTIRISH STRATEGIYASIDA MAHALLIY BYUDJETLAR BARQARORLIGINI TA’MINLASH YO‘LLARI.....	176
Davlatov Muradbek Saparboyevich	
SIX MAIN STAGES OF THE SUPPLY PROCESS.....	183
Ergashev Jahongir Bakhodirovich	
O‘ZBEKISTONDAGI QURILISH MATERIALLARI SANOATINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....	195
Igamova Shaxinya Zikrilloevna	
XALQARO SAYYOHLIK BOZORIDA IJTIMOIIY TARMOQLARDAN FOYDALANISHNING DOLZARB TENDENSIYALARI.....	202
Kasimova Zilola G‘ulomiddinova	
KORXONA IQTISODIYOTIDA EKOLOGIK BOSHQARUV TIZIMINI JORIY ETISHNING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	210
Qodirov Abduvoxid Abdumannof o‘g‘li	
O‘ZBEKISTONDA TUROPERATORLAR FAOLIYATIDA MARKETINGNI TAKOMILLASHTIRISH	220
Qutlimurotov Fayzullo Sadulayevich	
INNOVATION MENEJMENT TAMOIYILLARI ASOSIDA KORXONALARNING BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	229
Shadieva Madina Djaloliddin qizi	
THE IMPORTANCE OF OPERATING EXPENSES IN MANAGEMENT COSTS	237
Turdieva Gulaida Omirbayevna, Maulenberganova Khusnida Khursand qizi	
ILM-FAN SOHASIDA BOZOR MUNOSABATLARINI TASHKIL ETISH TIZIMI VA UNI AMALGA OSHIRISH MEXANIZMI.....	247
Tursunov Bekmuxammad Omonovich	
KORPORATIV BOSHQARUVNING KOMPANIYA KAPITAL QIYMATIGA TA’SIRI	255
Urinov Bobur Nasilloevich	
O‘ZBEKISTONDA MEHMONXONA XO‘JALIGI MILLIY TASNIFLASH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YO‘LLARI.....	263
Xamitov Mubin Xabibjonovich	
RAQAMLI TEKNOLOGIYALARINING KO‘ZI OJIZLARNING INTELLEKTUAL FAOLIYATIDAGI O‘RNI	276
Mannopova Manzura Jamil qizi	
HUDUDLARDA ENERGIYA RESURS SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLASHTIRISHNING IQTISODIY TAHLILI.....	284
Safarov Akbar Shokirovich	
TO‘QIMACHILIK KLASSTERLARIGA SINERGIYANING TA’SIRI VA UNING ELEMENTLARI	291
Tojiyev Sa’dulla Muhitdinovich	
УПРАВЛЕНИЕ ИННОВАЦИЯМИ В СФЕРЕ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ НА РЕГИОНАЛЬНОМ УРОВНЕ	302
Абдурахманов Зафар Мамурович	
ПОВЫШЕНИЕ ФИНАНСОВОЙ ГРАМОТНОСТИ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ	311
Карабаева Гулнара Шарафитдиновна,	

НЕКОТОРЫЕ ОСОБЕННОСТИ ВНЕДРЕНИЯ ЦИРКУЛЯРНОЙ ЭКОНОМИКИ В КИТАЕ	320
Медынская Ирина Вильевна	
MODA INDUSTRIYASIDA NEYROMARKETINGDAN FOYDALANISH	339
Alimxodjayeva Nargiza Elshodovna	
KORXONALARNING EKSPORT SALOHİYATI VA RAQOBATBARDOSHLIGINI TAHLIL QILISH	346
Jiyamuradov Rustam Nuriddinovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARI YORDAMIDA BIZNES MODELLARINING SHAKLLANISHI	351
Saatova Lolakhon Ergashevna	
MODA INDUSTRIYASIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH IMKONIYATLARI	359
Ahmedova Rayhona Jasurbek qizi	
OLIY TA'LIM MUASSALARI BOSHQARUVINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH ORQALI TAKOMILLASHTIRISH	367
Berdiyev Temurbek Maxmudullo o'g'li	
MINTAQALARDA KLASSTERLARNING TASHKILIY IQTISODIY MEXANIZMLARNI TAKOMILLASHTIRISH	376
Beknazarova Manzura Baxtiyorovna	
O'ZBEKISTON ISHLAB CHIQRUVCHI KORXONALARIDA BRENDNI MILLIY AN'ANALARGA MOS RAVISHDA SHAKLLANTIRISH XUSUSIYATLARI	383
Babaxodjayev Giyosiddin Nasirovich	
THE ROLE OF PROGRAMMATIC ADVERTISING IN DATA-DRIVEN MARKETING: OPTIMIZING TARGETED ADVERTISING STRATEGIES IN THE TOURISM SECTOR	392
Sodikov Mirziyo Odiljon ogli	
UMUMIY FOYDALANISHDAGI AVTOMOBIL YO'LLARINI QURISH, QAYTA QURISH ISHLARIGA XALQARO MOLIYA INSTITUTLARI MABLAG'LARINI JALB QILISH	400
Pardayev Fayzulla G'affarovich	
ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ УЗБЕКИСТАНА	407
Гафурова Дилшода Рамазановна	
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA RAQAMLI MARKETING VOSITALARI: IJTIMOY MEDIA MARKETINGDAN FOYDALANISHNING IJTIMOY-IQTISODIY MEXANIZMLARI	414
Xamidov Obidjon Xafizovich	
Baxtiyorova Nigina Ulug'bek qizi	
KOMPANIYALAR KAPITAL AKTIVLARINI BAHOLASHNING NAZARIY JIHATLARI	423
Bunyod Usmonov Aktam o'g'li	
ЭКОНОМИЧЕСКАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ В ФОРМИРОВАНИИ И РАЗВИТИИ КЛАСТЕРОВ ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ ОБЗОР	427
Садриддинова Нигора Хусниддиновна	
ИГРЫ И ИГРОВЫЕ ЗАНЯТИЯ ПО ФИНАНСОВОЙ ГРАМОТНОСТИ	433
Фозилова Фирангиза Комиловна	
BILIMLAR IQTISODIYOTINI SHAKLLANTIRISH SHAROITIDA TA'LIM SOHASINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	440
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich	
INVESTITSIYA LOYIHALARINI DAVLAT TOMONIDAN TARTIBGA SOLISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	448
Mullabayev Baxtiyarjon Bulturbayevich	
O'ZBEKISTONDA ELEKTRON TIJORATNING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	458
Sodiqova Dilafruz Zohid qizi	

O'ZBEKISTONDA YASHIL MOLİYANI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI VA STRATEGIK YO'NALISHLARNI ANIQLASH	467
Masharipova Shahlo Adambaevna	
MOBIL ALOQA TARMOQLARINING DUNYO IQTISODIYOTIDA TUTGAN O'RNI	478
Dilafroz Aripova	
TADBIRKORLIK MUHITINI YAXSHILASHNING TASHKILY MOLİYAVIY MEXANIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.	489
Naziraliyev Diyorbek Imomali o'g'li	
SUG'URTA KOMPANIYALAR MOLİYAVIY BARQARORLIGIGA TA'SIR ETUVCHI RISKLAR VA ULARNI BAHOLASH USULLARI	500
Haqberdiyev Bekzod Uktamovich	
AGROKLAUSTER TIZIMIDA QISHLOQ XO'JALIGI TARMOG'INING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MODELLARI VA ULARNI QO'LLASH STRATEGIYALARI.....	509
Jo'rayev Farrux Do'stmirzayevich	
SANOAT KORXONALARIDA ISHLAB CHIQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	517
Raximov Anvar Norimovich	
MOLIYA-KREDIT MEXANIZMLARI ORQALI TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATINI RAG'BATLANTIRISH: XORIJIY MAMLAKATLARNING ILG'OR TAJRIBALARI.....	527
Ergashev Otamurod Tashtemirovich	
MUHANDISLIK TA'LIM SOHALARI TALABALARIDA TADBIRKORLIK KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH MODEL.	536
Butayev Tuxtasin	
O'ZBEKISTONDA SOG'LIQNI SAQLASH SOHASIDAGI ASOSIY KO'RSATKICHLAR TAHLILI.....	543
Abdusattorov Sarvar Shokirovich	
АНАЛИЗ ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ СЕТИ МЕТОДАМИ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ.....	552
Алланиязова Айсапа Муратовна	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SOHASINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI.....	564
Yadgarova Nigora Rixsulla qizi	
XORIJIY INVESTITSIYALARNI JALB QILISHNING METODOLOGIK ASOSLARI	572
Ibragimov G'anijon G'ayratovich	
O'ZBEKISTONDA ATMOSFERA IFLOSLANISHINI BAHOLASH VA BARQARORLIKNI TA'MINLASH YO'NALISHLARI.....	584
Xamdamov Shoh-Jaxon Raxmat o'g'li	
MOLIYAVIY XAVFLAR TASNIFINI SHAKLLANTIRISH MASALALARI	591
Jabborov Azamat	
RIVOJLANGAN DAVLATLAR INNOVATSION BANK XIZMATLARIDAN FOYDALANISH TAJRIBALARI.....	596
Baymuratova Madina Tursunboy qizi	
IQTISODIYOTNING TARKIBIY O'ZGARISHLARINI KICHIK BIZNES TARAQQIYOTINI TA'MINLASHDAGI ROLINI BAHOLASH MASALALARI	602
Elov Olimdjon Komilovich	

BILIMLAR IQTISODIYOTINI SHAKLLANTIRISH SHAROITIDA TA'LIM SOHASINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI

Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich

Namangan davlat texnika universiteti dotsenti, i.f.f.d. (PhD)

E-mail: xulugbek1984@gmail.com

ORCID: 0000-0002-3589-373X

Annotatsiya

Ushbu maqolada mamlakatimizning barqaror iqtisodiy rivojlanishini ta'minlashga ta'sir etuvchi bilimlar iqtisodiyoti tizimi o'rganib chiqilgan. Mamlakatimizda bilimlar iqtisodiyotini shakllanishida respublikamizdagi shart-sharoitlar tahlil qilinib, xulosalar qilingan.

Kalit so'zlar: Ta'lim, bilimlar iqtisodiyoti, tendensiya, texnologiya, mintaq, mehnat bozorlari, zamonaviy bilim.

Аннотация

В данной статье исследуется система экономики знаний, влияющая на устойчивое экономическое развитие нашей страны. Проанализированы условия формирования экономики знаний в нашей стране и сделаны выводы.

Ключевые слова: Образование, экономика знаний, тренд, технологии, регион, рынки труда, современные знания.

Abstract

In this article, the knowledge economy system affecting the sustainable economic development of our country is studied. The conditions in the formation of the knowledge economy in our country were analyzed and conclusions were drawn.

Keywords: Education, knowledge economy, trend, technology, region, labor markets, modern knowledge.

KIRISH

Jahon miqyosida ilmiy-texnikaviy taraqqiyot va raqobatbardoshlikni ta'minlash uchun fan, ta'lim va biznes o'rtasidagi samarali integratsiya zarur. Bu omillar mamlakatlar iqtisodiyotini rivojlantirish va innovatsiyalarni joriy etishda hal qiluvchi ahamiyatga ega. Bilim va inson kapitali zamonaviy sivilizatsiya taraqqiyotining asosiy ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylanib bormoqda. Inson kapitali va bilim iqtisodiyoti global raqobatbardoshlikning asosiy drayverlaridan biriga aylangan. Jahon banki, YUNESKO va boshqa xalqaro tashkilotlar tomonidan inson kapitali indekslarining tahlili ko'rsatadiki, iqtisodiy o'sish darajasi ko'p jihatdan ta'lim sifatining yuqori bo'lishiga bog'liq. Ta'lim tizimi kuchli mamlakatlarda yangi texnologiyalar va innovatsiyalarni joriy etish osonlashadi, bu esa barqaror iqtisodiy o'sishni rag'batlantiradi.

Ta'lim sektori nafaqat ma'lumot tarqatuvchi tizim, balki ilm-fan va biznes uchun innovatsion mahsulotlar generatori sifatida ham faoliyat yuritadi. Xususiyl sektorning ta'lim sohasidagi ishtiroki o'sishi bilan birga universitet va ilmiy-tadqiqot markazlari yangi texnologiyalar va tadqiqotlarga yo'naltirilgan bilim manbasiga aylanmoqda.

Iqtisodiyotda bilim va ta'limning integratsiyalashuvi yangi mahsulotlar, texnologiyalar va xizmatlar yaratilishiga olib keladi. Ilg'or mamlakatlar (masalan, AQSH, Germaniya, Yaponiya, Janubiy Koreya) ta'lim, fan va biznesni yagona ekotizim sifatida shakllantirgan holda, uzluksiz rivojlanish va innovatsiya jarayonlarini jadallashtirmoqda.

Ta'lim, fan va biznes o'rtasidagi o'zaro integratsiya globallashtirish sharoitida mamlakatlar barqaror rivojlanishi va raqobatbardoshligini ta'minlashning muhim mexanizmi hisoblanadi. Bilimlar iqtisodiyotiga asoslangan innovatsion rivojlanish modellari davlat siyosatining ustuvor yo'nalishi sifatida qaralishi lozim. O'z navbatida, ta'lim tizimining bozor talablariga moslashuvchanligi va biznes bilan hamkorligi mamlakatlarning innovatsion salohiyatini oshirishda hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi.

ADABIYOTLAR SHARHI

Bilimlar iqtisodiyotining asl ko'rinishi esa 20 asrning 40-60 yillarida institutsional iqtisodiy oqimini vujudga kelishi bilan boshlagan. Bu yo'nalishda qatnashchilarni alohida ko'rib chiqsak bo'ladi. Dj.K.Gelbreyt "Yangi industrial jamiyat" va D.Bell "Industrial jamiyatdan keyingi jamiyat" asarlarida postindustrial jamiyatning dastlabki ko'rinishlariga ta'rif berganlar. Jumladan, J.K.Gelbreyt fikri bo'yicha, hozirgi zamon bozor iqtisodiyoti xatti-harakati murakkab texnikalarni ishlab chiqaruvchi yirik korporatsiyalar bilan aniqlanadi. Uning fikricha zamonaviy korporatsiyalarda real iqtisodiy hokimiyat kapital egalariga emas va hatto menejerlarga ham emas, balki ilm, fan va texnologik bilim egalariga tegishli bo'ladi. Texnostruktura vakillari ishlab chiqarish to'g'risida o'ziga xos professional bilimga va qaror qabul qilish uchun zarur bo'lgan axborotlarga ega. Albatta, rasmiy jihatdan muhim qarorlar, qoidaga ko'ra, kompaniyaning yetakchi menejerlari – direktor va uning o'rinbosarlarining alohida huquqi hisoblanadi. Lekin barcha qarorlarni qabul qilish deyarli 100 foiz axborotlarga bog'liq. Axborotlar esa texnostruktura "nazorati" ostida bo'ladi. [2]

METODOLOGIYA

Ushbu maqolani tayyorlashda qiyosiy, tahlil qilish va tanlama kuzatish, statistik hamda ko'p omilli ekonometrik tahlil usullari, modellashtirish jarayonlarda iqtisodiy-matematik, noaniq to'plam nazariyasi, prognozlash va boshqa usullar qo'llanilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Bilimlardan foydalanish va tarqatishning ahamiyati, jamiyatda ta'limning katta ahamiyatga ega. Tadqiqotlarga ko'ra, malakali kadrlar, ishbilarmonlik iste'dodlari, mehnat bozorlarida amaliy ahamiyatga ega bo'lgan yangi g'oyalarni yaratishga qodir insonlar uchun qizg'in "jang" ketmoqda. Bundan tashqari, biznes uchun ham, xodimlar uchun ham kommunikativlik, moslashuvchanlik va o'zgarishlarga moslashish, umr bo'yi o'rganish, kasbiy ko'nikmalarni doimiy ravishda yangilash kabi sa'y-harakatlarning xususiyatlari birinchi darajali ahamiyatga ega.

Inson kapitalini makroiqtisodiy darajada o'rganish undan foydalanishni umumlashtirilgan holda ko'rib chiqishda daromadning oshishi ta'siri kuzatiladi. Agar korxona darajasida bunday daromad bo'lmasa ham, makroiqtisodiy darajada u mavjud

va iqtisodiy tizimda band bo'lganlarning barchasining mehnat unumdorligiga ta'sir qiladi. Bundan kelib chiqadiki, "inson kapitaliga sarmoya kiritmaydigan iqtisodlar, agar ular bir xil texnologiyadan foydalanish imkoniga ega bo'lsalar ham, boshqalarda kuzatilgan o'sish sur'atlariga erisha olmaydilar, chunki ularda bunday texnologiyalardan samarali foydalanish uchun bilim yetishmaydi"[3].

Agar intellektual resurslar bo'lmasa yoki samarasiz foydalanilsa (ma'lum bir chegara darajasidan past), u holda iqtisodiyot tanazzulga yuz tutadi, uning rivojlanishi faqat ekstensiv yoki turg'un bo'ladi. Ma'lumki, o'tgan davrlarda dunyoni pragmatik idrok etgan "texnokratik" mutaxassis qiyofasi shakllangan edi. O'sha tarixiy bosqichda u ma'lum darajada oqlandi. Biroq, texnokratik yondashuv insonparvarlik va ekologik inqirozga, insoniyatning mavjudligiga tahdid solishiga olib keldi. Uni yengish uchun nafaqat inson salohiyati, balki yangi tipdagi shaxs – madaniyatli, yuksak ma'lumotli, har qanday til va madaniy muhitda uni munosib namoyon eta oladigan o'z mamlakatining fuqarosini, ijobiy imijini shakllantirishga faol hissa qo'shish, raqobatbardosh iqtisodiyotni shakllantirishni ta'minlash haqida ham o'ylash zarur. Hozirgi vaqtda jamiyat va iqtisodiyotning bilimga asoslangan taraqqiyotning yangi bosqichiga o'tishi uchun real sharoitlar shakllanmoqda. Mamlakatning davlat siyosati shaxsiy bilimlarni o'zlashtirishni faollashtirishga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda.

O'zbekistonda yuqori rivojlangan mamlakatlar qatori ishlab chiqarishning asosiy omili bo'lmish ta'limni rivojlantirish, sifatli kadrlar tayyorlash muammosini hal etish borasida keng islohotlar amalga oshirilib kelinadi. Shu sababli, yuqori darajada rivojlangan mamlakatlarda 40% dan 60% gacha bo'lgan xodimlar oliy ma'lumotga ega bo'lsa, O'zbekiston Respublikasida bu ko'rsatkich 38,7% va qishloq joylarda — 27,2% ni tashkil etishi ajablanarli emas. Xususan, Yaponiya hukumati "Har bir yapon ijodkor" degan milliy g'oyani ilgari surgan. Natijada yaponiyaliklar ilmiy darajaga ega bo'lgan mutaxassislarning dunyoning istalgan davlatiga nisbatan eng katta ulushiga ega bo'lib umumiy sonining 68 foizini tashkil etadi[4].

Ta'lim tizimining sifati va mamlakatlarning raqobatbardoshlik darajasi o'rtasidagi bog'liqlikni tasdiqlash uchun CEOWORLD jurnali tadqiqotchilari ikki asosiy toifa: 1) sifat va 2) imkoniyat bo'yicha 93 ta davlatni tahlil qildi va taqqosladi. 2024-yilgi reytingga ko'ra, Buyuk Britaniya (sifat indeksi-78,2; imkoniyat-69,79) dunyodagi eng rivojlangan ta'lim tizimiga ega. Ikkinchi o'rinda Qo'shma Shtatlar (72; 68,74), uchinchi o'rinda Avstraliya (70,5; 67,52), Niderlandiya (70,3; 67,21) va Shvetsiya (70,1; 66,96) joylashgan. Fransiya(69,9; 66,3) oltinchi, Daniya (69,8; 62,54) yettinchi, Kanada (69,8; 61,01) sakkizinchi, Germaniya (69,5; 60,64) to'qqizinchi, Shveysariya (68,3; 60,12) o'ninchi o'rinni egallagan[5]. Ta'lim ko'rsatkichlari yuqori qiymatlarga ega bo'lgan mamlakatlar raqobatbardoshlikning eng yuqori darajasini namoyish etadi. Bu ta'lim sohasini zamonaviy tendensiya va texnologiyalarni hisobga olgan holda rivojlantirish zarurligini tasdiqlaydi.

Ta'lim tizimini takomillashtirish va ish joylarida ta'lim sifatini oshirish O'zbekiston Respublikasi hududlarining raqobatbardoshligi va farovonligini yuksaltirishning muhim omillaridan biridir. Shu nuqtai nazardan, Namangan viloyatida ta'lim sohasini tahlil qilish uning milliy iqtisodiyot rivojlanishiga ta'siri bo'yicha bir

qator istiqbolli tendensiyalarni aniqladi. Ushbu tendensiyalar ta'lim sifati va uning hududiy rivojlanishga qo'shayotgan hissasini yanada kuchaytirish imkonini beradi. Buning uchun quyidagi asosiy muammolarni yechish zaruriyati mavjud:

- Oliy ta'lim va mehnat ehtiyojlari o'rtasida zaif bog'liqlik milliy iqtisodiyotni rivojlantirishning bozor va ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlar o'rtasidagi muammolarni keltirib chiqaradi. Viloyatda bilim va ko'nikmalarga talab hamda taklif o'rtasidagi nomuvofiqlik mehnat bozorida ma'lum kasblar bo'yicha mutaxassislarning yetishmasligi va boshqalarning nisbatan ko'pligi bilan bog'liq. Buni, bir tomondan, to'g'ri malakali mutaxassislarni ishga olishda ish beruvchilar duch kelayotgan qiyinchiliklar, ikkinchi tomondan, oliy o'quv yurtlari bitiruvchilari ish qidirayotgani ham ko'rsatadi. Bunday holatlar mamlakatda tarkibiy inqirozga, mashinasozlik va sanoatning qulashi hamda ko'plab korxonalarning raqobatbardoshligini cheklovchi omillar shakllanishiga sabab bo'ladi. Bundan tashqari, Namanganda ma'lum kasblarning yo'qolib borish tendensiyalari kuzatilmoqda. Bular to'liq raqobatbardosh mehnat bozorining yo'qligi, shuningdek, aniq mehnat sharoitlari va malaka talablari tufayli past ish haqi bilan tavsiflangan sohalardir. Yoshlarda bu sohalarda ishlashga ishtiyoqini oshirish zaruriyati mavjud. Shu sababli, Namangan viloyatida kadrlarni qayta tayyorlash va ta'lim muassasalarini eng yangi texnologik jarayonlarni joriy etish hamda ularga xizmat ko'rsatishga qodir bo'lgan mutaxassislarni tayyorlashga yo'naltirish asosiy muammolardan biridir.

- Davlat tashkilotlarning sa'y-harakatlari Namangan viloyatining maktab yoshidagi barcha fuqarolarini umumiy o'rta ta'lim bilan maksimal darajada qamrab olishga, ularning umumiy o'rta ta'limga teng kirishini, sifatli ta'limning uzluksizligini (deyarli 100%) ta'minlashga qaratilganligi kuzatilmoqda.

- Barcha akkreditatsiya darajasidagi universitetlarda talabalar umumiy sonining o'sish tendensiyasi mavjud. Ushbu tendensiyani sekinlashtiruvchi sabablardan biri tashqi mustaqil test natijalariga ko'ra oliy o'quv yurtlariga qabul qilish joriy etilganligi va oliy o'quv yurtlariga qabul kvotalarni belgilanganligi bo'lib, bu o'rta maktab bitiruvchilarining oliy o'quv yurtlarga kirish imkoniyatini cheklanishiga olib kelish holatlari mavjud. Bu borada, mamlakatida oliy o'quv yurtlari qamrovini oshirishga qaratilgan chora-tadbirlarni izchillik bilan amalga oshirilib, abituriyentlarga yanada keng imkoniyatlar yaratilmoqda.

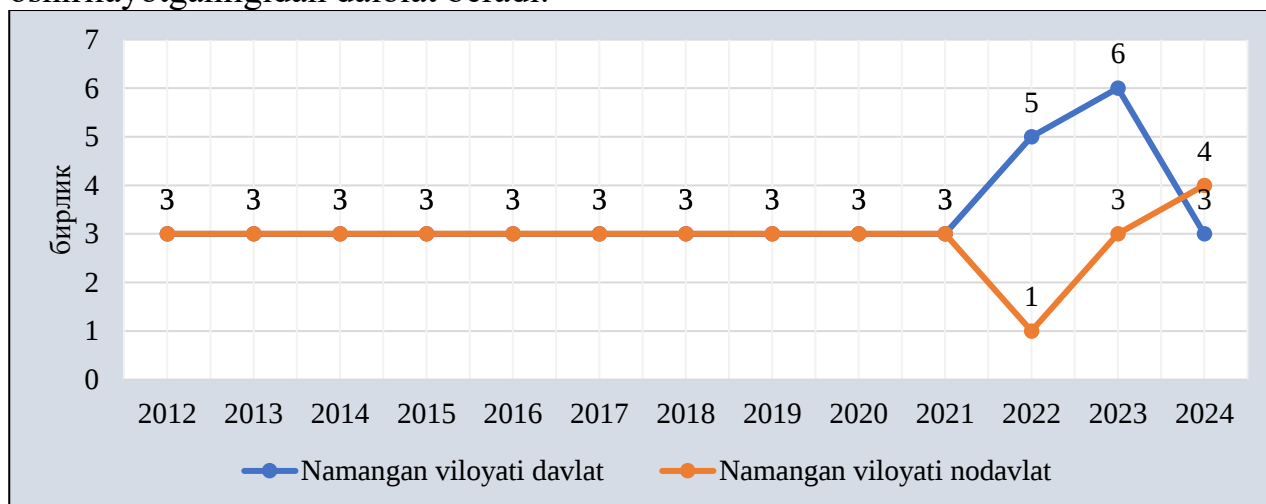
- Dastlabki vaqtlarda oliy ta'lim muassasalarining mavjud tarmog'i O'zbekiston Respublikasi ehtiyojlaridan ancha past bo'lib, mutlaq va nisbiy miqdoriy ko'rsatkichlar bo'yicha butun dunyodan deyarli oldinda bo'lgan ko'plab ta'lim muassasalari tarmog'i orqali ta'lim sohasidagi boshqaruv, moliyaviy, moddiy va inson resurslarining taqsimlanishidan anchagina farq qilgan. Bu esa rivojlangan davlatlarga mamlakatning integratsiyalashuv jarayonlariga mos kelmaslik holatlari kuzatilgan.

Shunday qilib, aholisi soni va yoshi bo'yicha O'zbekiston Respublikasi bilan dunyoning rivojlangan mamlakatlarida davlat oliy o'quv yurtlari sonini taqqoslaydigan bo'lsak, xususan, Buyuk Britaniyada(68,3 mln.) — 98, Fransiyada (68,4 mln.) — 78, Yaponiyada (128,0 mln.)- 86, Italiyada(58,9 mln.) — 65 tani tashkil etadi. O'zbekistonning doimiy aholisi soni 2024-yil holatiga ko'ra 37,1 mln. ekanini nazarda

tutadigan bo'lsak, bizda davlat oliy o'quv yurtlari soni 2024-yil holatiga 129 taga teng bo'lib, bu o'z navbatida, jahon talablari darajasida ularni modernizatsiya qilish va davlat oliy ta'lim muassasalari sonini qisqartirish maqsadga muvofiqdir.

O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim soniga e'tibor qaratadigan bo'lsak, mln. aholi soniga nisbatan olganda o'rtacha 3,5 taga to'g'ri kelib bu yuqorida keltirilgan rivojlangan davlatlardan (barchasini o'rtachasi 1,01 taga) ancha yuqori. 2023-yilga kelib davlat oliy ta'lim muassasasi sonida o'zgarish bo'lib, bu yuqori malakali hamda xalqaro talablarga mos mutaxassislarni tayyorlash tizimini takomillashtirish, o'quv hamda ilmiy jarayonlarni xalqaro standartlarga asoslanib innovatsion shakl va usullar asosida tashkil etish, shuningdek, oliy ta'lim muassasalarining moddiy-texnika bazasini mustahkamlash maqsadida bir qator oliy o'quv yurtlarini birlashtirilishi bilan izohlanadi.

Kuzatilayotgan tadqiqot uchun belgilangan Namangan viloyatida faoliyat ko'rsatayotgan oliy ta'lim muassasalari soniga e'tibor qaratadigan bo'lsak, unda ham ijobiy natijalarga erishilayotgani hamda Namangan viloyati iqtisodiyot tarmoqlari, jumladan, ishlab chiqarish, muhandislik, yengil sanoat sohalari uchun zamonaviy bilim va ko'nikmalarga ega oliy ma'lumotli mutaxassis kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish, oliy ta'lim tashkilotlarining mavjud resurslaridan samarali foydalanish hamda moddiy-texnika bazasini mustahkamlash maqsadida: Namangan muhandislik-texnologiya instituti, Namangan muhandislik-qurilish instituti va Namangan to'qimachilik sanoati instituti negizida Namangan davlat texnika universiteti[6] tashkil etilishi ta'lim sohasida islohotlarni hududlarda ham amalga oshirilayotganligidan dalolat beradi.

1-rasm. Namangan viloyatida davlat va nodavlat oliy ta'lim tizimining tendensiyalari¹

Namangan viloyatida davlat va nodavlat oliy ta'lim tizimining tendensiyalari bo'yicha berilgan 1-rasmga e'tibor qaratadigan bo'lsak, 2024-yilga kelib viloyatda Xalqaro standartlarga javob beradigan ya'ni, davlat oliygohlari sonini kamayishi hamda xususiy oliy ta'lim muassasalari sonini oshishi ta'minlandi. Endigi maqsad

¹ Muallif ishlanmasi

ta'lim va ilmiy-tadqiqot faoliyatini uyg'unlashtirish orqali ishlab chiqarish, sanoat korxonalari va qishloq xo'jaligi tarmoqlari uchun eng ilg'or innovatsion texnologiyalarni ishlab chiqish, ilmiy-tadqiqot ishlari hamda innovatsion loyihalarning samaradorligini oshirish, zamonaviy bilim va ko'nikmalarga ega oliy ma'lumotli mutaxassis kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish lozim.

Tadqiqotlar shundan dalolat beradiki, universitetlarning ko'pligi global darajada ta'limning raqobatbardoshligini yaratmaydi. Buni xalqaro universitetlar reytingi ma'lumotlari ham tasdiqlaydi, ular mamlakatlarda ta'lim rivoji haqida ma'lumot beradi. Ushbu reytingda O'zbekiston oliy o'quv yurtlari juda past o'rinlarni egallaydi yoki ro'yxatlarda umuman yo'q.

Buyuk Britaniyaning nufuzli QS Quacquarelli Symonds xalqaro reyting agentligi dunyodagi eng yaxshi universitetlar reytingi – QS World University Rankings-2025 natijalariga ko'ra, birinchi marta O'zbekistonning birvarakayiga ikki oliy ta'lim muassasasi – Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti Milliy tadqiqot universiteti 547-o'rin hamda Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston milliy universiteti 781–790-o'rin bilan munosib joy egalladi.

2030-yilgacha oliy ta'lim tizimini rivojlantirish konsepsiyasiga asosan, O'zbekiston Milliy universiteti va Samarqand davlat universitetini ilg'or universitetlarga aylantirish va ulardagi ta'lim darajasini dunyoning 500 ta eng yaxshi universitetlari qatoriga qo'shish rejalashtirilgan.

5) Ta'lim sohasi xodimlarining ayniqsa, o'rta maktab o'qituvchilari mehnatiga haq to'lash darajasini pastligi. Natijada oliy va o'rta maxsus ta'lim muassasalariga yetuk yoshlarni kirib kelishiga to'sqinlik qilmoqda bu esa o'qituvchilarning to'liq bo'lmagan ish vaqti bilan bandligini keng tarqalishi bilan izohlanmoqda. O'quv yukining yetarli emasligi bilan o'qituvchilar ko'pincha fanlarning maksimal sonini o'rgatadilar, bu shubhasiz mutaxassislarni tayyorlash sifatiga salbiy ta'sir qiladi. Taqqoslash uchun: AQSHda maktab o'qituvchilarining o'rtacha maoshi oyiga taxminan 5400 dollarni tashkil etadi (bu Rossiya Federatsiyasi Markaziy bankining oktyabr oyining boshidagi kursi bo'yicha 530 ming rubldan ortiq), Yaponiyada — 3000 (295 ming rubl), Tojikistonda esa — taxminan 100 dollar (10 ming rubldan kam)[8]. O'zbekistonda esa o'qituvchilarning o'rtacha ish haqi 3,4 million so'mni tashkil etadi, ko'rsatkich 2023-yilga nisbatan 13,3 foizga ko'paygan[9].

Shuni alohida ta'kidlash joizki, oliy o'quv yurtlarimizning salmoqli qismi uzoq muddatli kadrlar siyosatiga ega bo'lmasa, uni shakllantirgan bir xil oliy o'quv yurtlari o'z kadrlarini tarbiyalash orqali ularning raqobatbardoshligini oshirish imkoniyatiga bo'lmaydi.

6) Ta'lim sohasini moliyalashtirishning yetarli darajada emasligi. Bilimlarni moddiylashtirish va tijoratlashtirishdan oldingi aholini o'qitish jarayoni davlat va nodavlat (xususiy) tashkilotlar tomonidan ma'lum moliyaviy yordamni talab qiladi. Bunday qo'llab-quvvatlashning yetarli darajada emasligi va jamiyatning Xalqaro hamjamiyat rivojlanishiga bo'lgan ehtiyojlari nuqtai nazaridan oqilona foydalanilmasligi ta'limning rivojlanishiga va shu bilan birga butun mamlakat iqtisodiyotining rivojlanishiga to'sqinlik qiladi.

Aynan ta'lim tizimi va unga asoslangan bilimlarni ko'p talab qiluvchi tarmoqlar tufayli dunyo mamlakatlari yalpi milliy mahsulotining 40 foizini oladi. Iqtisodiy Hamkorlik va Taraqqiyot Tashkiloti (OECD) mamlakatlari ta'limga yalpi ichki mahsulotning o'rtacha 4,9%, Yevropa Ittifoqi (YeI-27) mamlakatlarida – 5,07%, Yevropa Ittifoqi-15da – 4,97% sarflaydi[10]. O'zbekistonda ta'limga sarflanadigan xarajatlar miqdori "Ta'lim to'g'risida" gi qonun bilan yalpi ichki mahsulotning 10 foizi miqdorida qonuniy ravishda belgilanadi. Avvalgi yillar kabi ijtimoiy xarajatlarning aksariyat qismini ta'limga xarajatlar (46%) tashkil etishi kutilmoqda. 2025-yil uchun O'zbekiston Respublikasining byudjeti daromadlarining 25,9%i ya'ni 65444,1 mlrd. so'm ajratilishi rejalashtirilgan[1] bo'lib, 2024-yilda kutilayotgan xarajatlarga nisbatan 8,5 trln. so'mga ko'proqni tashkil etadi.

YAIMning kichik hajmi tufayli O'zbekiston Respublikasi nafaqat mutlaq moliyalashtirish ko'rsatkichlari bo'yicha, balki o'quvchi/talabaga to'g'ri keladigan ta'lim xarajatlari bo'yicha ham boshqa rivojlangan mamlakatlardan sezilarli darajada orqada qolmoqda. Ta'kidlash joizki, oliy ta'limda byudjet mablag'larini taqsimlash samaradorligi shubhaliligicha qolmoqda. Byudjetdan ta'limga ajratilayotgan mablag'larning asosiy qismi ish haqi va kommunal to'lovlar, oziq-ovqat, ma'muriy xizmatlar, jihozlar va kiyim-kechaklar, shuningdek, darsliklar va kanselyariya tovarlariga sarflanadi. Moddiy-texnika bazasini yaxshilash va innovatsiyalarga sarmoya kiritish qoldiq tamoyili asosida amalga oshiriladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Ta'kidlash joizki, dunyoning rivojlangan mamlakatlarida (AQSH, Angliya, Kanada, Fransiya) ta'lim tuzilmasida uning eng yuqori darajasiga, ya'ni ilm-fan rivoji va yangi bilimlarni yaratish uchun zarur kadrlar tayyorlashga ustuvor ahamiyat beriladi. Hozirgi kun talabidan kelib chiqadigan bo'lsak, oliy ta'lim tizimi bilan maktab va maktabgacha ta'limga ham ta'limga ustunlik berilishi lozim bo'lib, bu mutlaq ma'noda ta'limga sarflanadigan mablag'lar o'sishda davom etayotganligi bilan ularni to'g'ri taqsimlash kerakligini ham talab etadi. Boshqacha qilib aytganda, ta'lim xarajatlarning o'sishi butun O'zbekiston Respublikasi iqtisodiyotining o'sish (yoki pasayish) sur'atlariga mutanosibdir.

Bu borada, O'zbekiston Respublikasi ham yuqori darajada rivojlangan intellektual salohiyatga ega, u innovatsion muammolarni samarali hal qilishga qodir, ammo bilimlarni noto'g'ri ishlatish va yaratish muammosi mavjud. Iqtisodiyot tarmoqlarini texnologik rivojlantirish talablariga moslashtirilgan, yuqori darajadagi nazariy tayyorgarlik va kasbiy malakaga ega, ko'p funksiyali ko'nikmalarga ega, o'zini-o'zi tashkil etish, kasbiy faoliyatda o'zini-o'zi amalga oshirishga qodir bo'lgan malakali ishchilarni sifatli tayyorlash, ishlab chiqarish vazifalari hamda ijtimoiy-iqtisodiy muammolarni hal qilish imkoniyatiga ega.

Xulosa qilib aytganda, mamlakat iqtisodiyotining rivojlanish sur'atlarini belgilovchi, mahsulot sifati va raqobatbardoshligini ta'minlaydigan yuqori texnologiyali ishlab chiqarishni rivojlantirish mumkin emas. Bu inson kapitalining intellektual tarkibiy qismini o'stirish, raqobatbardosh shaxsni shakllantirish uchun sharoit yaratish maqsadida ta'lim tizimini zudlik bilan takomillashtirish zarurligini

yana bir bor tasdiqlaydi. Natijada, O‘zbekiston Respublikasi jahon hamjamiyatida yangi bilim va innovatsiyalarni ishlab chiqaruvchi mamlakat sifatida shakllanadi, bu esa uni xorijiy g‘oyalar, texnologiyalar, tovarlar va xizmatlar iste’molchisidan farqli ravishda yetakchi o‘ringa olib chiqadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. O‘zbekiston Respublikasining 2024-yil 24- dekabr O‘RQ-1011-son “2025-yil uchun O‘zbekiston Respublikasining Davlat byudjeti” to‘g‘risida Qonuni, <https://lex.uz/docs/7277618>
2. Tashmatov Sh., Xasanxonova N. Iqtisodiy ta’limotlar tarixi. O‘quv qo‘llanma. T.: IQTISODIYOT DUNYOSI”, 2020.
3. Rodrigues–Pose A. Convergence or divergence? Types of regional responses to socio–economic change in Western Europe. Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie, 1999. Vol. 90: pp. 363–378.
4. Seeing Simulation with SynteSim [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.vensim.com/index.html>.
5. CEOWORLD magazine-Latest-Education and Career-Countries with the best performing education systems, 2024. <https://ceoworld.biz/2024/04/02/countries-with-the-best-performing-education-systems-2024/>
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 24-yanvar PQ-23-son “Namangan davlat texnika universitetini tashkil etish to‘g‘risida” Qarori, [7. https://lex.uz/docs/7339049](https://lex.uz/docs/7339049)
8. Эшмуродов, А. Олий таълим ислохотлари: сон ва сифат кўрсаткичлари [Матн] : методик қўлланма / А. Эшмуродов, М. Мамарасулов. – Тошкент: “Sano-Standart”, 2023. – 32 б.
9. Сколько учителя зарабатывают в разных странах мира. <https://skillbox.ru/media/education/gde-uchitelyam-zhit-i-rabotat-khorosho-obzor-usloviy-v-raznykh-stranakh>
10. Ўзбекистондаги олий ва биринчи малака тоифасига эга ўқитувчиларнинг маошини сентябрдан ошириш таклиф этилди. <https://www.gazeta.uz/uz/2024/06/19/teachers/>
11. Education financing. <https://www.oecd.org/en/topics/education-financing.html>
12. Khakimov, B. J., Alimov, B. B., Kholmirezayev, U. A., & Polechov, A. X. (2013). theory of Economic Analysis. Tashkent" economics-finance"—2013.

Marketing

ilmiy, amaliy va ommabop jurnali

Muharrir: Xakimov Ziyodulla Axmadovich
Ingliz tili muharriri: Tursunov Boburjon Ortiqmirzayevich
Rus tili muharriri: Kaxramonov Xurshidjon Shuxrat o'g'li
Musahhih: Karimova Shirin Zoxid qizi
Sahifalovchi va dizaynerlar: Sadikov Shoxrux Shuxratovich
Abidjonov Nodirbek Odijon o'g'li

2025-yil, fevral, 2-son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga murojaat qilish mumkin. Ilmiy maqola, ommabop maqola, reklama, hikoya va boshqa ilmiy-ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Elektron pochta: info@marketingjournal.uz
Bot: [@marketinjournalbot](https://t.me/@marketinjournalbot)
Tel.: +998977838464, +998939266610

Jurnalning rasmiy sayti: <https://marketingjournal.uz>

Marketing jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2024-yil 04-oktabrdagi 332/5 sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali 2024-yil 15-martdan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **C-5669517** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan. **Litsenziya raqami: №240874**

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnalining xalqaro darajasi: 9710. ГОСТ 7.56-2002 " Seriyali nashrlarning xalqaro standart raqamlanishi" davlatlaro standartlari talablari. **Berilgan ISSN tartib raqami: 3060-4621**